

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนการสอนสำหรับการศึกษาปฐมวัยมีความหลากหลาย แต่จากแนวคิดใหม่ของการปฏิรูปการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีผลทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการได้กลายมาเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนของครู ที่ผู้เรียนสามารถได้เรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้รอบด้านไปพร้อมกันขณะเรียนรู้ได้ด้วยตนเองและรู้จักแสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตให้เด็กได้เข้ามามีส่วนร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ของตนหรือที่เรียกว่า “การให้เด็กเป็นศูนย์กลางในการเรียน” (กวิน เสือสกุล. 2543 : 9)

การศึกษาปฐมวัย เป็นการศึกษาในระดับหนึ่งในสังคมไทย ที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ให้ความสำคัญแต่ยังไม่อาจกล่าวได้ว่าให้ความสำคัญเพราะการศึกษาปฐมวัยขึ้นอยู่กับความต้องการของสังคมและชุมชน ไม่ใช่การศึกษาภาคบังคับที่ทุกคนต้องได้รับ ต่างกับในหลาย ๆ ประเทศ (กุลยา ตันติผลาชีวะ. 2542 : 9) ในความเป็นจริงแล้ว การศึกษาในระดับปฐมวัยมีความสำคัญยิ่ง เนื่องจากเด็กเป็นอนาคตของชาติ การศึกษาหาความรู้จะต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย จนถึงวัยก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัย 0-6 ปี ทั้งนี้เนื่องจากเด็กในวัย 0-2 ปี หรือที่เรียกว่าวัยทารกควรได้รับการเลี้ยงดู อบรมกล่อมเกลามากกว่ารอบรั้วอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นช่วงที่เด็กมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วในทุกด้าน เพื่อปูพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็ก ให้มีโอกาสได้รับการเสริมสร้าง การพัฒนาในทุกด้านเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษาและเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาในระดับต่อไป รวมทั้งเป็นการเตรียมตัวที่จะเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ส่วนที่ 3 (มาตรา 43-57) ได้ให้ความสำคัญของการบริหารและการจัดการสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน โดยเฉพาะในมาตรา 46 กล่าวว่า “รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุน ลดหย่อนหรือยกเว้นภาษี และสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ทางการศึกษาแก่สถานศึกษาปฐมวัยเอกชนตามความเหมาะสม รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนทางด้านวิชาการให้สถานศึกษาปฐมวัยเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้” และมาตรา 55 ได้กล่าวว่า “ให้มีกฎหมายว่าด้วยเงินเดือน ค่าตอบแทนสวัสดิการ และสิทธิประโยชน์เกี่ยวกับอื่นสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอและเหมาะสมกับฐานะทางสังคมและวิชาชีพ” ขณะเดียวกันรัฐได้กำหนดนโยบายทางการศึกษาไว้

ว่า “รัฐพึงส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้ทัดเทียมกับรัฐ” (สมาคม โรงเรียนเอกชน จังหวัดเชียงใหม่. 2549 : 1)

ประเทศไทยมีนโยบายและแผนพัฒนาเด็กมาเป็นเวลากว่า 20 ปี แต่การดำเนินงานยังขาดคุณภาพและขาดการบูรณาการที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบโดยตรงในการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ และไม่มีการติดตามประเมินผลให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามนโยบายและแผนต่าง ๆ การจัดบริการสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษาด้วยคุณภาพทั้งในด้านการบริหารและการจัดการ ไม่มีการกำกับดูแลคุณภาพและมาตรฐานอย่างต่อเนื่องและไม่มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสม รวมทั้งยังไม่สามารถจัดบริการได้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ ขาดการประสานงาน ไม่มีเอกภาพของนโยบาย

นอกจากนี้พ่อแม่ผู้เป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาเด็ก ยังขาดโอกาสเรียนรู้วิธีการเป็นพ่อแม่ที่ดีและวิธีรักลูกในทางที่ถูกที่ควร ยังมีความเข้าใจผิดในเรื่องการเลี้ยงดู ครอบครัวยุคใหม่ ประชาชน ยังมีส่วนร่วมและใส่ใจในการพัฒนาเด็กก่อนประถมศึกษาน้อยมาก รวมทั้งครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก เช่น ผู้ดูแลเด็กยังขาดความรู้และความเข้าใจโดยเฉพาะด้านจิตวิทยาเด็ก เหล่านี้จึงทำให้เด็กก่อนประถมศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2547 : 32)

ดังนั้นการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัยเอกชนในปัจจุบัน ผู้บริหารควรมีกกลยุทธ์ในการบริหารจัดการแนวใหม่ และทำการปรับปรุงและพัฒนาให้ระบบการบริหารจัดการมีผลดีต่อเด็กโดยตรง การบริหารงานสถานศึกษาปฐมวัยเอกชนแบบดั้งเดิมคงไม่สามารถแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นให้ผ่านพ้นไปได้ด้วยดี การนำกระบวนการบริหารแบบ แมคคินซี (Mckinsey's 7-S) มาใช้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ เพื่อให้เกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัยเอกชนให้สัมฤทธิ์ผลสูงสุดได้ โครงร่างพื้นฐาน 7-S นี้เป็นแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นโดยบริษัทที่ปรึกษาทางการบริหารชื่อ บริษัท แมคคินซี ผู้ที่พัฒนาขึ้นคือ วอเตอร์แมนกับ ปีเตอร์ (Waterman and Peters) จากการศึกษาบริษัทที่ประสบความสำเร็จหลายๆ บริษัทแล้วพบว่า บริษัทเหล่านั้นมีองค์ประกอบของการบริหารสำคัญ 7 ประการ คือ 1) โครงสร้างองค์กร 2) กลยุทธ์ 3) ระบบและระเบียบวิธีปฏิบัติ 4) แบบการบริหารของผู้บริหารสูงสุดขององค์กร 5) บุคลากร 6) ทักษะเด่นของ ผู้บริหารและขององค์กร 7) จิตสำนึกร่วม กรอบแนวความคิดดังกล่าวนี้ได้ผ่านการทดสอบการทดลองสอนในห้องเรียน การฝึกปฏิบัติ และการใช้แก้ปัญหาจริงมาเป็นระยะหนึ่งแล้วพบว่า เป็นกรอบที่มีประโยชน์มาก สามารถใช้ได้ทั้งในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาขององค์กร และในการกำหนดแผนงานเพื่อปรับปรุงองค์กรให้ดีขึ้น กระบวนการบริหารแบบ แมคคินซี (Mckinsey's 7-S) แสดงให้เห็นถึงปัจจัยหลาย

อย่างที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงองค์การ เป็นการวิเคราะห์สมรรถภาพขององค์กร ความก้าวหน้าของบุคลากรในสถานศึกษากับการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของบริบทภายนอกสถานศึกษา ความผูกพันของบุคลากรต่ออุดมการณ์มีมากน้อยเพียงใด องค์กรเรียนรู้จากบทเรียนแห่งความผิดพลาดมากน้อยแค่ไหน การแก้ปัญหาสามารถลงลึกไปสู่รากเหง้าของปัญหาหรือไม่ โดยพิจารณาจากบทบาทของผู้นำ การเรียนรู้ภายในองค์กร ความก้าวหน้าของบุคลากรในสถานศึกษา

จากแนวคิดและข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นของการนำเอาหลักการบริหารจัดการตามแนวคิดของแมคคินซี มาใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก และจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จัดการบริหารโดยใช้หลัก 7-S นั้นจะมีในส่วนของภาคธุรกิจเท่านั้น ส่วนในภาคการศึกษายังไม่มีการวิจัยในเรื่องดังกล่าวอย่างชัดเจน ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องหาคำตอบคือรูปแบบ การบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัยในรูปอนุบาลเอกชน โดยยึดหลักแมคคินซี นั้นมีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากน้อยเพียงใด ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อนำเสนอรูปแบบการบริหารโดยใช้หลัก แมคคินซี ในสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยในรูปอนุบาลเอกชน ที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนไปและเพื่อเป็นแบบอย่างสำหรับผู้สนใจในหลักการบริหารแบบ แมคคินซี นำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัยเอกชนในยุคปฏิรูปการศึกษาต่อไป

คำถามของการวิจัย

1. การประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดของ แมคคินซี ในสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน มีความเหมาะสมกับบริบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก หรือไม่
2. การประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดของ แมคคินซี สถานศึกษาปฐมวัยเอกชน มีความเป็นไปได้กับบริบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายกหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของการประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดของแมคคินซี มาใช้ในสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

2. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดของแมคคินซี มาใช้ในสถานศึกษาปทุมวัยเอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการนำเอาหลักการบริหารจัดการ ตามแนวคิดของแมคคินซี มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาปทุมวัยเอกชนให้เหมาะสมกับบริบทของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลและแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาปทุมวัยเอกชนที่ต้องการศึกษาและหน่วยงานที่สนใจในการที่จะพัฒนาหลักการบริหารในหน่วยงานของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

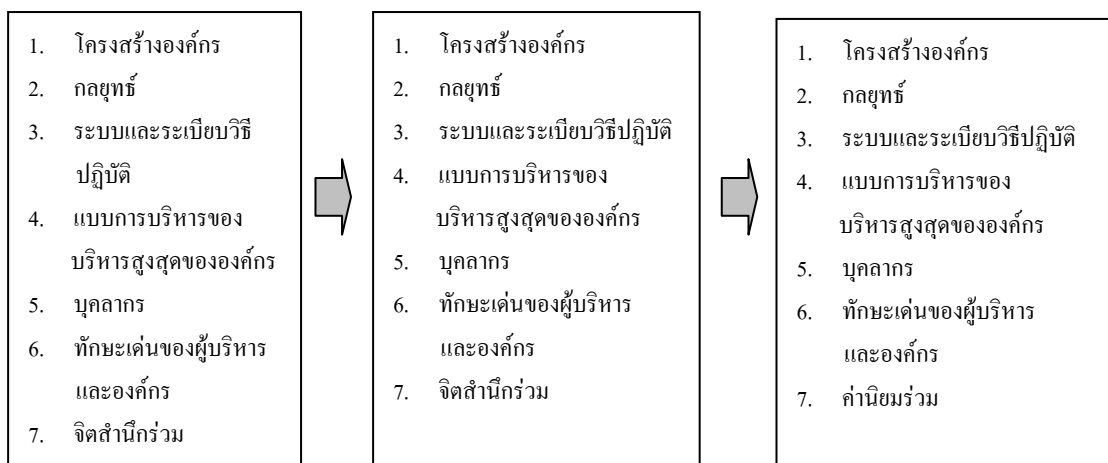
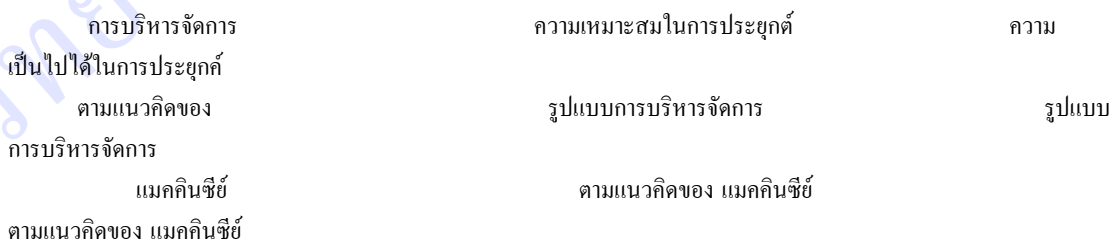
1. ตัวแปรที่ศึกษา

1.1 ความเหมาะสมของการประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาปทุมวัย เอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

1.2 ความเป็นไปได้ของการประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาปทุมวัย เอกชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

2. กรอบแนวความคิดในการวิจัย

องค์ประกอบของการบริหารจัดการสำคัญ 7 ประการ แมคคินซี สามารถสรุปได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

1. โครงสร้างองค์กร (Structure)
2. กลยุทธ์ (Strategy)
3. ระบบและระเบียบวิธีปฏิบัติ (System and procedure)
4. แบบการบริหารของผู้บริหารสูงสุดขององค์กร (Style)
5. บุคลากร (Staff)
6. ทักษะเด่นของผู้บริหารและองค์กร (Skills)
7. จิตสำนึกร่วม (Shared value)

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. การบริหารและการจัดการ หมายถึง กระบวนการของการวางแผน การจัดองค์กรและการสื่อสารและการควบคุม ความพยายามของบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรอื่น ๆ

2. ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ รวมถึงผู้ที่รักษาการในตำแหน่งดังกล่าว ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน ปีการศึกษา 2548 ใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

3. สถานศึกษาปฐมวัยเอกชน หมายถึง โรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนระดับอนุบาลที่เอกชนจัดตั้งขึ้น (ชั้นอนุบาลศึกษาที่ 1-3) สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

4. ความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยเอกชนตามแนวคิดของแมคคินซี (Mckinsey 7-S) หมายถึง คะแนนที่ได้จากการสอบความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยที่รายละเอียดของการบริหารจัดการตามรูปแบบของ แมคคินซี ตรงกับความต้องการของสถานศึกษาปฐมวัยเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โดยคะแนนความคิดเห็นแนวทางปฏิบัติแต่ละแนวทางต้องมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.00 จากแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับที่รายละเอียดของการบริหารจัดการตามรูปแบบของ แมคคินซี

(Mckinsey 7-S) ที่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษาปฐมวัยเอกชนสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ

5. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน หมายถึง รายละเอียดของการบริหารจัดการที่ปฏิบัติได้จริง ภายใต้บริบทของโรงเรียนอนุบาลเอกชน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ สอดคล้องได้จากความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน โดยคะแนนความคิดเห็นดังกล่าวต้องมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 ขึ้นไป

6. ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาบริหาร การศึกษา การจัดการ การศึกษาปฐมวัย หรือจบการศึกษาระดับปริญญาโททางด้าน การบริหาร การจัดการ การศึกษาปฐมวัย

7. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้เชี่ยวชาญที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาบริหาร การศึกษา การจัดการ การศึกษาปฐมวัย หรือ จบการศึกษาระดับปริญญาโททางด้าน การบริหาร การจัดการ การศึกษาปฐมวัย และผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้าน การบริหารการศึกษาตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

สมมติฐานในการวิจัย

1. การประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดของ แมคคินซี ในสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน มีความเหมาะสมกับบริบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

2. การประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดของ แมคคินซี ในสถานศึกษาปฐมวัยเอกชน มีความเป็นไปได้กับบริบทจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. จากผลการศึกษาการประยุกต์รูปแบบการบริหารจัดการตามแนวคิดของ แมคคินซี ในการบริหารสถานศึกษาปฐมวัยที่เหมาะสมและเป็นไปได้ ทำให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายก

3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสถานศึกษาเอกชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จังหวัดอ่างทอง จังหวัดนครนายกต่อไปในอนาคต

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา